

Türk Şiirinde Halk Kültürü Unsurlarının Kullanımına Yetkin Bir Örnek: Hasan Hüseyin Korkmazgil*

Ahmet KESKİN**

Özet

Bu çalışmada, Türk şiirinin 1950 sonrası önemli temsilcileri arasında yer alan Hasan Hüseyin Korkmazgil'in şiirlerinde halk kültürü unsurlarının kullanımı ve şairin bu alandaki yetkinliği konusu incelenmiştir. Korkmazgil'in şiirlerinde geçen ve birçoğunu çeşitli halk edebiyatı içeriklerinin oluşturduğu halk kültürü unsurları yedi ana başlık altında, başlıca örnekleriyle birlikte değerlendirilmiştir. Verilen bilgiler, çalışmanın sonuna eklenen bir tabloyla somutlaştırılmıştır. Halk kültürünün yoğun bir biçimde yaşadığı ve yaşatıldığı Sivas-Gürün'deki çocukluk yıllarından sonra, yaşamının sonuna kadar Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde bu şehirleri özümseyerek yaşayan ve okumalarını bu yönde genişleten Korkmazgil'in yaşam serüveni, şiirlerinin oluşumunda ve bu şiirlerin içeriğindeki halk kültürü unsurlarının yoğunluğunda belirleyici olmuştur. Halk kültürü ve özellikle halk edebiyatı unsurlarını sanatında doğrudan veya dolaylı olarak adeta şiirinin harç malzemesi olarak kullanan Hasan Hüseyin Korkmazgil, bunu yaparken oldukça özgün bir yol izlemiş ve ortaya, Türk şiirinde daha önce benzerine pek rastlanmayan bir görüntü çıkmıştır. Bu çalışmada, söz konusu karmaşık yapı incelemiş ve ulaşılan bulgular üzerinden yapılan değerlendirmelerle çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hasan Hüseyin Korkmazgil, halk kültürü, 1950 sonrası Türk şiiri.

An Ideal of Usage of Folk Culture Elements in Turkish Poetry: Hasan Hüseyin Korkmazgil

Abstract

In this article, it were analyzed the usage of folk culture elements in the poems of Hasan Hüseyin Korkmazgil and ideal of him who is one of the most important representatives of Turkish poetry since 1950. Folk culture elements which are used in Korkmazgil's poems and which many of them are contained in folk literature, were evaluated together with main examples under seven titles. Given data was shown in a table inserted at the end of the article. The life adventure of Korkmazgil who, after his childhood years in Sivas-Gürün where folk culture lived and was kept alive intensively, lived in different towns of Anatolia by absorbing them and widened his readings in this direction; became determinative factor in the forming of his poems and the intension of folk culture elements in the contents of this poems. Hasan Hüseyin Korkmazgil who directly and indirectly used folk culture and especially folk literature elements in his art, kind of a mortar in his poems; followed a quite original way and so, in Turkish poetry previously an unseen image has showed up. In this article, the complicated structure in question was analyzed and by evaluating conclusions attained, reached to the different outcomes.

Key Words: Hasan Hüseyin Korkmazgil, folk culture, Turkish poetry since 1950

* 24 Eylül 2011 tarihinde "Uluslararası Gürün Sempozyumu"nda sunulan bildiri metninin düzenlenmiş halidir.

** Arş. Gör. Ege Üniversitesi TDAE Türk Halk Bilimi ABD. ahmetkeskinahmet@gmail.com

Giriş

Halk bilimi, belirli ortak değerlere sahip olan birden fazla kişinin oluşturduğu topluluk olarak halkın yaşantısını ve bu yaşantıya bağlı şekillenen soyut ve somut olguları inceleyen bir disiplindir. Dünyada halk bilimi alanındaki ilk çalışmalar, 19. yüzyılda Batı’da gerçekleşen gelişmeler doğrultusunda başlamış ve Türk halk biliminin temelleri de bu gelişmelere bağlı olarak, özellikle 20. yüzyılın başından itibaren yapılan çalışmalarla atılmaya başlanmıştır. Halk biliminin inceleme alanına giren konular üzerinde gerçekleştirilen çalışmalarla gelişimini 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren de hızla sürdüren Türk halk bilimi, 1970 ve 1980 sonrasında yeni bir ivme kazanmıştır. Tüm bu gelişmeler sonucunda, Türkoloji alanında yapılan çalışmalarda, yeni bir disiplin olarak beliren Türk halk biliminin araştırma ve inceleme yöntemlerinden yararlanılmaya başlanmıştır. Özellikle son dönemlerde yapılan çok sayıda çalışma, Türk dili ve edebiyatı tarihi ile bu süreçte ortaya çıkan dil ve edebiyat mahsullerinin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesinde, Türk halk bilimi çatısı altında toplanan akademik birikimden yararlanmanın önemini tekrar tekrar ortaya koymuştur. Bu doğrultuda Türk halk bilimi, Türk dilinin ve edebiyatının çeşitli dönemlerine ve sahalarına ait malzemelerin “disiplinlerarası” çalışmayı gerekli kılan özelliklerinin ve bunlarda yer alan özellikle halk kültürü unsurlarının incelenmesinde ve çözümlenmesinde başvurulması gereken temel bir disiplin olarak ön plana çıkmıştır.¹

Bu durumu hazırlayan önemli etkenlerden biri de, halk kültürü ve özellikle de halk edebiyatının, çeşitli dönemlerde, Türk edebiyatı sahasında eser vermiş şair ve yazarların eserlerini belli oranlarda besleyen önemli bir kaynak olarak her zaman dikkati çekmiş olmasıdır. Bu doğrultuda, bazı şairlerde halk kültürü ve edebiyatı alenen tahkir edilen bir saha olarak belirirken, bazılarında ise “fantastik bir tavırla”, “yeri geldiğinde” veya “gerektiğinde” unsurlarına başvuru yapıldığı bir kaynak olarak kalmıştır. Anadolu kültürüne ve bu kültürün üreticisi ve aktarıcısı olan toplumun yaşantısına tanık olarak bu yaşantının ayrıntılarını derinden kavramış bazı şairlerde ise halk biliminin inceleme alanına giren çeşitli halk kültürü unsurları, yer yer karşımıza çıkan bir etkilenimin sonucu olarak değil, köklü bir özümseme ve yeniden üretme olgusu şeklinde belirmiştir. Türk şiirinin 1950 sonrası önemli temsilcilerinden biri sayılan Hasan Hüseyin Korkmazgil de, şiirinde halk şiirine, divan şiirine ve çağdaş şiire ait çok çeşitli öğeleri bir arada kullanan özgün bir isimdir. Ancak, Korkmazgil’in şiirlerinin yaratımında en çok yararlanan kültür dairesinin halk kültürü, bu şiiri en fazla besleyen kaynağın da halk edebiyatı olduğu anlaşılmaktadır. Bu düşüncüyü destekleyen pek çok bulguya, şairin eserleri üzerine yapılacak yüzeysel bir okumayla ulaşabilmek, mümkündür.

¹ Halk biliminin inceleme alanına giren konular, bu konuların tasnifi ile bunların incelenmesinde kullanılacak temel bilgiler için bk. Örnek 1977; Yıldırım 1998; Oğuz 2000; Krohn 2004; Çobanoğlu 2005; Ekici 2007.

Bu tespitten yola çıkarak hazırladığımız çalışmada, Hasan Hüseyin Korkmazgil'in şiirlerinde geçen halk kültürü unsurları üzerinde bir inceleme yapılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle, Korkmazgil'in şiirlerindeki bu etkinin temel sebepleri ve kaynakları üzerinde kısaca durulmuştur. Ardından, Korkmazgil'in şiirlerindeki halk kültürü ve bunlar arasında yer alan özellikle halk edebiyatı unsurları yedi ana başlık altında, çeşitli alt gruplara ayrılarak değerlendirilmiştir. Söz konusu gruplar belirlenirken, halk kültürü unsurlarının şairin sanatında edinmiş olduğu yer esas alınmıştır. Bunlar arasında özellikle halk edebiyatı unsurları, şairin sanatında halk edebiyatı estetiğinin öze yönelik, kapsamlı ve yoğun bir tesirinin bulunması sebebiyle, ön plana çıkmıştır. Böylece, 20. yüzyılda eser veren bir yeni dönem Türk şairinin eserlerinde yoğun biçimde yer alan halk kültürü unsurları, şairin poetikası paralelindeki kullanım durumları temelinde, çeşitli gruplara ayrılarak analiz edilmiştir.

Buna bağlı olarak, şiirlerde geçen halk kültürü unsurları arasında yer alan halk edebiyatı yaratmalarından mit, efsane, destan ve halk hikâyesi ile ilgili unsurlar birlikte; masal, halk şiiri ve türküyü ilgili unsurlar ise ayrı birer başlıkta incelenmiştir. Masal, halk şiiri ve türkülerin müstakil başlıklar altında değerlendirilmesi, şairin birçok şiirini bu yapıların üzerine kurmuş olmasından ve bu unsurların şiirlerde yoğun biçimde yer almasından kaynaklanmıştır. Halk dili, halk argosu, atasözü-deyimler ve halk mizahı ile ilgili unsurlar bir, Türk tarihine yön vermiş olaylar, şehirler ve şahsiyetler de ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir. Bu altı grubun dışında kalan unsurlar ise "diğer" başlığı altında, çeşitli alt gruplara ayrılarak açıklanmıştır. Yapılan değerlendirmeler üzerinden çeşitli sonuçlara ulaşılmış ve böylece, şiirlerindeki halk kültürü unsurlarının Hasan Hüseyin Korkmazgil'in sanat anlayışındaki yeri ve şairin bu alandaki yetkinliği konuları aydınlatılmaya çalışılmıştır. Şiirlerde geçen halk kültürü unsurlarının yoğunluğu nedeniyle başlıklar altında yalnızca belirli örneklere yer verilebilmiş, bu konudaki istatistiki bilgiler çalışmanın sonuna eklenen bir tabloyla somutlaştırılmıştır.

“Anadolu’nun Bağı”ndan Bir Şair

Asım Bezirci'ye yazdığı bir mektupta; "...zengin bir doğanın kucağında, yoksul bir sosyal çevrede, renkli bir çocukluk geçirdim. Bütün oyuncaklarımı kendim yaptım. Çok masal, çok türkü dinledim..."² ifadelerini kullanan Korkmazgil'in edebî kimliğinin oluşmasında, çocukluk yaşantılarının ve bu dönemdeki izlenimlerinin etkili olduğu görülmektedir. Korkmazgil'in ilk çocukluk dönemi, halk kültürü unsurlarının yoğun olarak yaratılıp aktarıldığı Sivas'ın Gürün ilçesinde geçmiştir. Uzun kış gecelerinde, evlerine konuk olan misafirlere *Kerem ile Aslı*, *Tahir ile Zühre* gibi halk hikâyelerini okuyarak geçirdiği bu ilk çocukluk

² Asım Bezirci; (1971). *On Şair -On Şiir*. İstanbul May Yayınları, s. 139'dan aktaran Hatem Türk, *Hasan Hüseyin Korkmazgil'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri Üzerine Bir Araştırma*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), 2010, ss. 33-34.

döneminden sonra da sırasıyla Niğde, Adana gibi şehirlerde bulunan şair, yaşamı boyunca edinmiş olduğu tüm birikimini toplumsal bir duyarlılık ve estetikle şiirlerine aktarmıştır. Korkmazgil, okumalarının bir kısmını halk kültürü alanında yoğunlaştırmış olmasının yanında, bu kültürün yaratıcısı ve yaşatıcısı olan halkın arasından çıkmış, halkın yaşantısını derinden yaşayıp hissetmiş ve yaşamı boyunca da halkın arasından kopmamış bir şair olarak dikkat çekmektedir.

Hasan Hüseyin Korkmazgil'in şiirlerinde, halk kültürüne ve özellikle halk edebiyatına özgü pek çok unsur ile bu edebiyatın hâkim estetiğinin kullanımının yanında, bilhassa “eleştirci” kimliği ön plana çıkmış halk edebiyatı şairlerinin izlerini de görmek mümkündür. Zira Korkmazgil, halk ve divan şiirinden büyük etkiler taşıyan şiirinin emekleme döneminden sonra kendi özgün üslubunu oluşturduğu şiir anlayışını, “özgür koşuk” terimiyle adlandırmıştır. Öte yandan, Anadolu’yu ve Anadolu kültürünü yeniden canlandırma fikrini benimsediği görülen Korkmazgil'in şiirleri, pek çok yönüyle Anadolu’ya benzemektedir. Anadolu kadar açık ve derin bir şiir zevkine sahip olan şairin eserleri, başlangıçta kendisini herkese açıyor gibi görünen, ancak gittikçe derinleşen bir yapısal özelliğe sahiptir. Yine; yalınlık ve anlaşılabilirlik gibi temel nitelikleriyle ön plana çıkan bu şiir anlayışında, özün içine gizlenmiş olan genişlik ve çok anlamlılık da göze çarpmaktadır (Türk, 2010, 194-195; 306).

Hasan Hüseyin'in şiir sanatında, kitap ve şiirlerinin isimlendirilmesinden (*Kızılırmak, Masal Kokusu* vb.) içeriklerinin kurgulamasına, vurgusundan üslubuna, ses bilgisinden kullanılan edebî sanatlara ve yapılan telmihlere kadar pek çok alanda dikkati çeken bir “halk kültürü kaynak kullanımı” söz konusudur. Şairin gençliğini geçirdiği pek çok yöredeki halk bilgisi ürünlerini amatör bir şekilde derleme çabası da bu konuda önemli bir ek bilgidir. Ayrıca, Korkmazgil'in çeşitli zamanlarda beyan etmiş olduğu “halk” ve “halk edebiyatı” hakkındaki fikirleri de oldukça dikkat çekicidir. Tüm bu yönleriyle Hasan Hüseyin Korkmazgil'in, Türk halk kültürünü derinden kavramış bir şair olarak halk kültürünü, şiirlerinin özünü oluşturan bir “ana kaynak” olarak kullandığını belirtmek gerekmektedir.

Bu ön değerlendirmenin ardından, Korkmazgil'in şiirlerinde geçen halk kültürü unsurlarına dair tespitlerin aktarımına geçmek uygun olacaktır. Hasan Hüseyin'in 13'ü hayatta iken, ikisi de ölümünün ardından yayımlanan toplam 15 şiir kitabının titizlikle taranması sonucu elde edilen söz konusu tespitler, şiirlerdeki halk kültürü unsurlarının şairin sanatında edindiği yer ile bunların şiirlerdeki nitelik ve nicelik bakımından yoğunluğu göz önünde tutularak, yedi ana başlık altında değerlendirilecektir.

Hasan Hüseyin Korkmazgil'in Şiirlerindeki Halk Kültürü Unsurları

a. Mit, Efsane, Destan, Halk Hikayesi ve Ögeleri

Korkmazgil'in şiirinde dikkati çeken halk kültürü unsurları arasında mit, efsane, destan ve ögeleri önemli bir yer tutmaktadır. Hasan Hüseyin Korkmazgil'in şiirlerinde *mamut*, *fil-ata*, *ağzından ateş saçan ejderha*, *yedi başlı ejder* başta olmak üzere, olağanüstü varlıklarla ve mitolojiyle ilgili çok sayıda kullanım dikkati çekmektedir. Birçok şiirinde *efsane* ve *destan* kelimelerine yer veren şairin üslubunda ayrıca, destan ögeleriyle örülmüş bir anlatım görülmektedir.

Özellikle *Ağlasun Aysafağı*'nda Anadolu ve Anadolu insanı, çoğu zaman, adeta birer "destan kahramanı" gibi sunulmaktadır. Bu eserin yedinci bölümünde, destansı bir üslup ve masalsı bir anlatımın kullanıldığı da dikkati çekmektedir. Ayrıca, bu bölümün ilk sekiz sayfasında şair herhangi bir mısra düzenine başvurmadığı, şiirini düzyazı şeklinde sıralanmış serbest manzumeyle ördüğü görülmektedir. Aynı bölümün son yedi sayfasında ise şair, mısra düzenini kullanmıştır. Bilim adamları tarafından, Türk Halk Edebiyatı'nda destandan halk hikâyesine geçişin ilk ürünlerinden biri olarak kabul gören Dede Korkut Anlatmalarının nazım-nesir karışık bir yapıda olması, Korkmazgil'in bu bölümü oluştururken Dede Korkut'un kurgusal özellikleri ve üslubu başta olmak üzere, yapısal özelliklerinden ciddi anlamda etkilenmiş olduğunu düşündürmektedir.

Yine, *Ağlasun Aysafağı*'nin on ikinci bölümünde, şairin Eski Anadolu Türkçesi ile ve bir tarihçi üslubuyla; "persler gelüp gidüp mogollar gelüp gidüp/semerkantlı topal timur sivas'ı yağmalatup/beylikler isyan edüp saltanat parçalanup..." (Korkmazgil, 1972, s.197) şeklindeki bir bölüme yer verdiği görülmektedir. Hem anlatım hem de üslup bakımından bir halk edebiyatı metni izlenimi uyandıran yedinci bölümde ise; "gılgamış'ın dedemkorkut dağlarının fırtınaları. Uyandı nehirlerim göllerim ormanlarım" (Korkmazgil 1972, s.69) dizeleri ile yine Dede Korkut vurgusu yapılmaktadır. Korkmazgil bu dizeleriyle adeta, Anadolu'da, tıpkı medeniyetler gibi destanların da iç içe geçmiş olduğunu hatırlatmaktadır.

Biçim ve üslup bakımından Türk şiirinde benzerine pek rastlanmayan bu şiirin toplamdaki 23 bölümü dikkatli bir şekilde incelendiğinde görülecektir ki şiir, coğrafi ve tarihi bakımdan Anadolu ve hatta genel olarak Türk tarihinin destansı bir anlatımından başka bir şey değildir. Burada doğrudan halk edebiyatı nazım biçimi olan destan formunu kullanmasa da şairin, kendi şiir ve "Anadolu" anlayışına uygun bir "Anadolu destanı" yazmayı denediğini söylemek mümkündür. Şair; "ey benim destan yalnızlığım" (Korkmazgil, 1972, s.63) diyerek de yalnızlığının boyut ve derinliğini, en uzun halk edebiyatı anlatı türü olan destana benzeterek anlatmaya çalışmaktadır. Bu destansı üslupla bir yandan, Anadolu'nun köklü geçmişini ve

Türklerin eski yaşantılarıyla Anadolu'daki yaşantılarını birleştirerek oluşturdukları görkemli anlatılarını şiirine harç eden Korkmazgil, öte yandan, Anadolu-Türk tarihindeki çeşitli “çarpıklıkları” ironik bir şekilde dile getirmektedir.

Şairin şiirlerinde yer verdiği halk kültürü unsurları arasında halk hikâyeleri ve ögeleri de mühim yer tutmaktadır. Çocukluğunda dinlediği ya da daha sonraki dönemlerde okuduğu halk hikâyelerinden dimağında kalanları şiirlerine aktaran Korkmazgil'in özellikle *Kerem ile Aslı* ve *Ferhat ile Şirin* hikâyelerinden etkilendiği dikkati çekmektedir. *Leyla ile Mecnun*, *Ferhat ile Şirin*, *Kerem ile Aslı*, *kanlı gömlek*, *kesikbaş* ve *cennetten kovulma*, şiirlerde karşılaşılan halk hikâyesi ögelerinden bazılarıdır. Halk hikâyeleri ve ögeleri, Hasan Hüseyin Korkmazgil'in şiirlerinde kendisine 39 kez yer bulmuştur. Bir örnek olarak, *Kuyu* şiirinde, halk edebiyatında da çokça işlenen *Yusuf ile Züleyha* hikâyesine (Korkmazgil 1999a, s.58-60); “bir türkü dolaşır akşamlarımı-zulüm zulüm üstüne türküm kerem kerem” dizeleriyle de *Kerem ile Aslı* hikâyesine gönderme yapıldığı görülmektedir (Korkmazgil, 1972, s.63). Bu durum, Korkmazgil'in, Anadolu'da sözlü geleneğin canlı olarak sürdürdüğü Sivas'ta ve daha sonra da Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde Türk sözlü anlatma geleneği kapsamında öğrendiklerini kendi sanat anlayışına göre düzenleyerek yeniden şiirine yansıtan bir şair olduğunu örneklemektedir.

b. Masal ve Ögeleri

Hasan Hüseyin'in şiirlerinde sık sık bir “masallaştırma” eğiliminin olduğu görülmektedir. *Cadı*, *cüce*, *dev*, *harami*, *Kafdağı*, *Keloğlan*, *peri* ile adı ve yeri bilinmeyen bir takım soyut kuşlar, şiirlerde sıkça karşılaşılan masal unsurlarıdır. Masalsı bir üslupla akıp giden dizelerin çokluğu ve masal kurgusunun şiirine hâkim yapısı, masal ve unsurlarının Korkmazgil'in şiirlerinde önemli bir yer edindiğine işaret etmektedir. Şairlerinin bütününde 228 defa *masal* kelimesine, masalla ilgili diğer unsurlara veya masal kurgusuna yer verdiği dikkati çeken şair, masallardan söz eder etmez, üslubunu masalsı bir anlatımda sabitlemektedir:

“ah nasıl da benziyor/ağaç köklerine masallar!/nar dalda, gülüm gülüm, çocuk memede/balık suda, gülüm gülüm, aşk nerde?” (Korkmazgil, 1972, s.117).

Şairin şiirlerinin bir kısmında da tekerlemelerin önemli yer tuttuğu, mısraların bir masal tekerlemesi şeklinde akıp gittiği görülmektedir:

“zaman zaman içinde/zaman yasa dışında/insan rezil kepaze/insan insan içinde/ne deve tellal idi/ne eşek berber/doğrularla yiğitler/yılan çiyen içinde/vurguncunun işleri/kanda yüzer suçları/keloğlanın düşleri/hepten güman içinde/ip koptu cellat küstü/babam beşikten düştü/ben kodeste yatarken/kaldık duman içinde/dereler, dereler, Osmanlı minareler/babamın yoktu suçu/yoktu suçu babamın../demirciler demir döver denk ile..” (Korkmazgil, 1972, s.120-122) ve; “elif üstün esire/hocam gitti mısır'a/mısır'da ilim çokturur çokturur/aydınlarda din iman

yokturur yokturur/benim babam neden fakir/eloğluna halı dokur/eloğlu dedikleri/emektir yedikleri/karakuş gelir çalap/dolap döner yalap yalap/babamın dokuz arısı/bir de mezarda karısı/uçtu de gitti birisi... koştum eve ağladım/kılıçları zağladım/babamın yok atını/yok direğe bağladım” (Korkmazgil, 1972, s.199-200) örneklerinde olduğu gibi.

Bu örnekler göstermektedir ki Korkmazgil, bir halk edebiyatı türü olarak masal unsurlarından ve masal estetiğinden yararlanmak suretiyle kendi hayal dünyasını ve görüşlerini şiirine aktarmakta ve özellikle gerçekliğine inanmadığı konulardaki ironik ve eleştirel görüşlerini, masal üslup ve kurgusuyla şiirine aktarmaktadır. Şair bu yolla eserlerinin kurgusal yönünü halk kültürü unsurlarıyla zenginleştirmekte ve şiirini, anonim geleneğin anlatıbilimsel birikimiyle beslemektedir.

c. Türk Halk Şiiri

Hasan Hüseyin Korkmazgil’in şiirlerinde, Türk halk şiirinin tür ve şekil özelliklerinden sıkça yararlandığı, ayrıca bu şiirlerde *Pir Sultan Abdal*, *Yunus Emre*, *Karacaoğlan*, *Erzurumlu Emrah*, *Köroğlu*, *Ruhsatî*, *Serdarî*, *Âşık Veysel* gibi halk şairlerinin isimlerinin ya da şiirlerinden parçaların kendilerine yer bulduğu görülmektedir. Âşıklık geleneğinin tarihî ve çağdaş bakımdan en önemli merkezlerinden birisi olan Sivas iline bağlı Gürün ilçesinde doğup büyüyen Korkmazgil’in şiirlerinde Anonim Halk Şiiri ve Âşık Tarzı Halk Şiiri’nin pek çok unsuruna, şekil-tür ve içerik boyutlarıyla rastlamak mümkündür.

Bu anlamda Korkmazgil’in, halk şiirinin şekil ve türlerinden sık sık yararlanmış olduğu görülmektedir. Örneğin; *Filizkıran Fırtınası*’nda yer alan “Hasan Hüseyin’den Maniler” (Korkmazgil, 2001b, s.143-157) adlı bölümde 38 adet, hece ölçüsüyle ve düz mani formunda kaleme alınmış şiir yer almaktadır. Yine; *Ağlasun Aysafağı*’nın sekizinci bölümünde şair Anadolu kıyılarını “güzelliğin beşiği” olarak ifade ettikten hemen sonra, şiirini bir ninni formuna sokmaktadır:

“güzel günler/ninni ninni/tatlı günler/ninni ninni/büyüsün de bu kardeşlik/büyüsün de bu güvercin/ninni ninni/işçi eller/ninni ninni/güzel başlar/tatlı diller/hoş sözler” (Korkmazgil, 1972, s.102). Sayısını arttırmanın mümkün olduğu bu örnekler, şairin tür ve şekil bakımından anonim şiirden yoğun olarak yararlandığını göstermektedir.

Öte yandan Korkmazgil eserlerinde, birçok Türk halk şairinden ve bu şairlerin şiirlerinden yararlanmıştır. Korkmazgil, şiirlerde bazen doğrudan bu şairlerin isimlerine yer vermiş; bazen de iktibas ve telmih yoluyla halk şairleri ve onların şiirlerine toplamda 271 defa gönderme yapmıştır. Korkmazgil’in en çok *Yunus Emre* ve *Pir Sultan Abdal*’dan etkilendiği dikkati çekmektedir. Toplam 23 bölümden oluşan *Ağlasun Aysafağı*’nda, her bölümün başında, Yunus Emre’nin şiirlerinden ikişer dize, edebî alıntı şeklinde kullanılmıştır. Yine bu şiirin

devamında ve pek çok başka şiirde, Yunus Emre şiirlerinden çok sayıda alıntılamanın yapıldığı görülmektedir.

Şair, *Işıklarla Oynamayın* kitabının birinci bölümüne “arı inler bal içinde” (Korkmazgil, 2003a, s.7) adını vererek de Pir Sultan Abdal’ın bir tevhidinden alıntı yapmıştır. Yine; “kalsın benim devam/divana kalsın” (Korkmazgil, 1972, s.232), “boşuna mı söylemiş türkmen kocası/irençberler hoşça tutun öküzü” (Korkmazgil, 1972, s.96) ve “ben değilim bunu diyen/beni de var bir söyleten/“irençberler hoşça tutun öküzü/demiş bizim pir sultan/o türkmen kocası ki/sallamış çağımızı/kavak dalı sallar gibi/taa onaltıncı yüzyıldan” (Korkmazgil, 1972, s.331) dizeleriyle, Pir Sultan Abdal’a gönderme yapmıştır. Şair ayrıca, Pir Sultan Abdal’ın bir dizesini *Acıyı Bal Eyledik* kitabına ad yapmıştır.

Korkmazgil; “doğrudur/anam babam/doğrudur/dert ortağım/gele gele geldikleri bir kara taş” (Korkmazgil, 1972, s.215) ve; “bakarım bakarım sılam görünmez/arayerde yıkılası dağlar var” (Korkmazgil, 1972, s.199) dizeleriyle Karacaoğlan’a; “gâh çıkarım gökyüzüne seyredirim alemi/gâh inirim yeryüzüne seyreder âlem beni” (Korkmazgil, 1972, s.114) ile Nesîmî’ye, “işte geldik gidiyoruz/şen olasin Halep şehri” (Korkmazgil, 1972, s.49) dizeleriyle Âşık Garip’e ve “bir vakte erdi ki günümüz bizim” (Korkmazgil, 1972, s.148) dizeleri ile Ruhsatî’ye gönderme yapmıştır. Ancak birkaçını zikredebildiğimiz bu alıntılamanın ve göndermelerin sayısının oldukça fazla olduğunu belirtmek gerekmektedir. Tüm bunlar, Türk halk şiirinin, Hasan Hüseyin’in şiirlerini besleyen ana kaynak olduğunu örneklemektedir. Bu anlamda Hasan Hüseyin, halk şiirine ait pek çok yapıyı ve bu yapıya bağlı kalarak kendisinden önce bu topraklarda şiir üretmiş pek çok halk şairinin sesini ve nefesini, 20. yüzyılda kendi sanat anlayışıyla birleştirerek şiirine yansıtmıştır diyebiliriz.

ç. Türkü ve Ögeleri

Halk edebiyatının önemli mahsulleri arasında yer alan türkü formu ve buna bağlı ögeler, Hasan Hüseyin şiirini besleyen önemli halk kültürü unsurları olarak bu şiirlerde kendine “çok özel” bir şekilde yer edinmiştir. Şiirlerinde türkü ve unsurlarından yararlanmanın yanında, türkü isimlerine ve türkülerin hikâyelerine de göndermeler yapan Hasan Hüseyin’in bazı dizelerininse bestelenerek “türkü” yapılmaya oldukça müsait olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak şairin şiirlerinin bir kısmı, çeşitli sanatçılar tarafından bestelenmiş ve Türk müziğine kazandırılmıştır. Bu durum, şairin Türk halk kültürüne, özellikle Türk halk müziğine ve dolayısıyla Anonim Türk halk şiirinin derinlikli yapısına vakıf olduğuna işaret etmektedir.

Ağıt, bozlak, halay, ninni, türkü, uzun hava, zeybek gibi kelimeler, Anadolu’nun dört bir yanından türküleri, bunların hikâyeleri ve türkü formuyla ilgili bazı kullanımlar, Korkmazgil’in şiirlerinde toplamda 519 defa kendine yer bulmuştur. Şair; “kızılırmak n’ettin allı gelini/kızılırmak parça parça olasin” (Korkmazgil, 1972, s.169) dizeleriyle Sivas, “çıkayım

dağlara da kurt yesin beni” (Korkmazgil, 1972, s.169) dizeleriyle Erzurum, “yeşil kurbağalar öter göllerde” (Korkmazgil, 1972, s.190) dizeleriyle Erzincan, “kahpe felek sana n’ettim n’eyledim” (Korkmazgil, 1972, s.245) ile yine bir Sivas, “ölmeden mezara koydular beni” (Korkmazgil, 1972, s.255) dizeleriyle de bir Kastamonu türküsüne gönderme yapmıştır.

Şairin birçok mısrasının halk türküleriyle örülü olmasının yanında, halk türküsü olabilecek nitelikte olması da bu noktada önem taşımaktadır. Bunun da temelinde Korkmazgil’in, bulunduğu yörelerin türkülerini çok iyi dinleyerek bunlarla halkın yaşantısı arasındaki organik bağı kurabilme becerisi olduğu düşünülebilir. Bu durum, şiirinde musikinin önemli bir yer tuttuğu görülen bir şairin, türkülerin derinliğini ve bu eserlerde bütünleşen “söz”, “ses” ve “yaşantılar”ın eşsiz birlikteliğini kavraması sonucu, 20. yüzyılda, şiirinde bu derinliği arama-bulma gayretinin bir sonucu olarak da değerlendirilebilir.

d. Halk Dili, Halk Argosu, Atasözü-Deyimler ve Halk Mizahı

Korkmazgil’in şiirinde sık karşılaşılan halk kültürü unsurları arasında halk dili, halk argosu, atasözü-deyimler ve halk mizahı ile ilgili unsurlar önemli bir yer tutmaktadır. Zira, toplamda 576 defa bu unsurlara başvuran şairin ağızlarda yaşayan arkaik kelimeleri, günlük-konuşma dilini ve argoyu şiirlerine taşıma gayreti dikkat çekici bir boyuttadır. *Bıldır, kelik, soyka, sokum, şelek* gibi ağızlarda yaşayan arkaik kelimelerle *kavat, pezevenk, tahtalıköy* gibi argo ifadelerin yanında fıkra unsurları ve özellikle *Nasreddin Hoca* vurgusu, bu gruptaki kullanımlara başlıca örnekler olarak verilebilir. Korkmazgil’in bu tutumu, bir takım edebiyat araştırmacılarınca, bu unsurların Korkmazgil’in şiirini basitleştirdiği şeklinde değerlendirilmiştir. Ancak bu bazı eleştirmenlerin düşüncelerinin aksine, söz konusu kullanımlar onun şiirlerini ve üslubunu bayağılaştırmamıştır. Aksine, Hasan Hüseyin Korkmazgil’in tüm bu unsurları ve bu unsurları kullanmayı bilinçli bir şekilde seçtiği ve bunları şiirinin mayası ve harcı olarak kullandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, “halk”ın şiirinin, medeniyetinin ve hatta “bilim”inin olamayacağına yönelik bu anlayışın ve uzantılarının bayağılığı, Hasan Hüseyin’in şiirinin ve bu şiiri besleyen kaynakların ağırlığı altında, adeta ezilmektedir. Bu düşünce sistemine ve bu sistem doğrultusundaki çeşitli yorumlara da en güzel yanıtı, yine Hasan Hüseyin; “o kadar çok ağladım ki/o kadar çok güldüm ki/eşek ne anlar hoşaftan” (Korkmazgil, 1972, s.84) dizeleriyle vermektedir.

Hasan Hüseyin, çok iyi bildiği halk dilini bütün kıvraklığı ve zenginliğiyle şiirlerinde kullanmıştır. “uyudu yel/uyudu su/düşman uyanık” (Korkmazgil, 1972, s.105) dizelerinden hareketle, “su uyur düşman uyumaz” atasözüne gönderme yapan şairin halk edebiyatını, kendi özgün şiir anlayışını besleyen verimli bir kaynak olarak kullandığını bir kez daha söylemek gerekmektedir. “lafinu palla çestum/demiş de bizim karadenizli” (Korkmazgil, 1972, s.91), “bir

sokum ekmek için, yaşamadan yaşlanır alınları” (Korkmazgil, 1972, s.91) ve “elde kadeh/yürekte aşk/dizde derman/bilekte güç/vatan böyle sevilir, hey baba hey can!” (Korkmazgil, 1972, s.84) benzeri birçok dize, Korkmazgil’in şiirindeki sade ve konuşma dilinde, atasözü ve deyimlerle örülü halk dili ve anlatımına örnek oluşturmaktadır.

e. Türk Tarihine Yön Vermiş Olaylar, Şehirler ve Şahsiyetler

Türk tarihi bakımından önem taşıyan birçok kişi, olay ve şehirlerle ilgili kullanımlar, Korkmazgil’in şiirinin önemli unsurları arasında yer almaktadır. Bunların bazıları *Alparslan, Baba `shak, Belh, Buhara, Evliya Çelebi, Fergana, Hızır Paşa, Itri, Kabakçı Mustafa, Kaşgarlı Mahmud, Kerbela, Kuyucu Murat, Malazgirt, Mete, Semerkant, Şeyh Bedreddin, Timur* şeklindedir. Toplam kullanım sayısı 167 olan bu unsurlar, Korkmazgil’in özgün şiir estetiğinde bu kullanımların önemli bir yer edindiğini göstermektedir.

Öte yandan, Hasan Hüseyin Korkmazgil, bir Anadolu sevdalısı olarak, doğduğu ve yetiştiği toprakların sesini ve kokusunu her fırsat bulduğunda, şiirinde yansıtmaya gayreti içerisinde olan bir şairdir. Binlerce yıldır üzerinde pek çok medeniyetin yaşadığı Anadolu’yla bağlantılı yer isimleri, onun şiirlerinin kelime ve imge kadrosunda çok önemli bir yere sahiptir. Doğup büyüdüğü Gürün ile birlikte Anadolu’nun pek çok köşesini şiirlerine aktaran Korkmazgil’in şiirlerinde, Kızılırmak’tan Samsun’a, Ağlasun’dan Kırşehir’e uzanan geniş bir yelpazede, pek çok yer ismine rastlamak mümkündür. Anadolu Türklüğünü yansıtmaya bakımından oldukça önemli olan bu kullanımlara, şairin yalnızca *Ağlasun Aysafağı* kitabının 164 yerinde, toplamda ise 532 kez rastlanmaktadır.

Türk tarihinin derinliklerine dair pek çok olay ve kişiye Hasan Hüseyin Korkmazgil’in şiirlerinde kolayca rastlanması, Korkmazgil’in Türk tarihini çok iyi araştıran, okuyan ve bunu şiirlerine yansıtan bir şair olmasıyla ilişkilidir. Onun bu özelliğini, Türk şiirindeki özgün yerini edinmesini sağlayan başlıca yönlerinden biri olarak değerlendirmek mümkündür.

f. Diğer Unsurlar

Hasan Hüseyin’in şiirlerinde, yukarıda aktardığımız unsurların dışında kalan çok sayıda başka halk kültürü unsurunun da varlığı dikkati çekmektedir. Bu unsurların sayısının oldukça fazla olması ve bunların ayrı birer başlıkta tasnif edilmesinin, ana kategorilerin sayısını arttırmaktan başka bir işlevinin olmayacağı düşüncesiyle, bu unsurların, “diğer” kategorisinin altında toplanmasının daha uygun olacağı düşünülmüştür. Bu sebeple, söz konusu bu unsurları, kısaca aşağıdaki gibi tasnif etmek mümkündür.

Korkmazgil’in şiirlerinde; *aksakal, ozan, şaman* sözcükleri ve *kırk, yedi* gibi Türk halk kültüründe özel bir yer tutan ifadeler kendisine yer bulmuştur. Toplamda 139 yerde geçen bu

yapılar, Korkmazgil'in şiirinde bulunan, Türk halk biliminin inceleme sahasına giren halk kültürü unsurlarının kullanımının yüzeysel değil, öze ve ayrıntıya dair bir nitelik ve nicelik taşıdığını işaret etmektedir. *Bozkır, göç, göçmen, harman, hasat, köy, oba, yayla, yörük* gibi Türk halk yaşantısını yansıtan önemli kelimeler de Korkmazgil'in şiirlerinde toplamda 194 defa geçmektedir. “ben bir güneş hamalıyım yüküm ateştir benim/ak koyunu kara taşın dibinde kuzulatmış da gelmişim/dilim kubattır ama yüreğim incedir benim/davulla gelin ağlatırım, vurulurum ağlamam ben” (Korkmazgil, 1995, s.31) dizeleri, şairin Anadolu'daki halk yaşantısına ve halk kültürüne dair birikimini yansıtan örneklerden yalnızca biridir.

Yine; *dernek, düğün, hıdırellez, nevrüz, şenlik, tekke, türbe* gibi, halk kültürünü tören ve mekan boyutuyla yansıtan unsurların sayısı ise 34 olarak tespit edilmiştir. Halk biliminin araştırma sahasına giren pek çok üründe kendisine yer bulan ve halk kültürü bakımından önem taşıyan *balaban, ceylan, geyik, kurt, keklik, turna, turaç* gibi hayvan isimlerinin de, Korkmazgil'in şiirlerinde 228 defa geçtiği tespit edilmiştir. Halk biliminin inceleme sahasına giren ve maddi kültürle ilgili olan *bağlama, davul, kemençe, saz, üç telli* öğelerine dair kullanımların sayısı 81 iken; *aşık, bindallı, çiğdem, çocuk oyun ve oyuncakları, nazar inancı, şal, tuz ekmek hakkı, üzerlik* şeklindeki halk kültürü öğelerinin sayısı 57'dir.

Halk kelimesi ve Türk Dünyası Toplulukları hakkındaki çeşitli kavramlar da bu şiirlerde toplamda 118 defa kullanılmıştır. *Asya, Cengiz Aytmatov, Göktürk, halk, Kerkük, Kırgız, Türk, Türkistan, Türkmen*, bu kullanımların ön plana çıkanlarından bazılarıdır. Özellikle bu kullanımlar, Korkmazgil'in şiirlerindeki halk kültürü unsurlarının kullanımına yönelik son derece dikkat çeken unsurlardır. Korkmazgil'in şiirlerinde çok sık şekilde tekrar edilen *kaygu* kelimesinin de, özellikle dikkatimizi çeken bir unsur olarak, burada vurgulanması gerektiğini düşünüyoruz. Korkmazgil şiirlerinde birkaç örnek dışında *kaygı* kelimesini karşılar biçimde hep *kaygu* kelimesini, toplamda 33 defa kullanmıştır. Burada Hasan Hüseyin'in Kaygusuz Abdal'dan etkilenecek bu kelimeyi türettiği aşikârdır. Ancak; asıl dikkat çekilmesi gereken nokta, şairin 1950 sonrası Türk şiiri kadro ve imge dünyasına halk edebiyatı ve halk dili kaynağından bir kelimeyi özgün bir biçimde katmış olma yetkinliğidir. Bütün bu kullanımlar, Korkmazgil'in şiir sanatında halk kültürü unsurlarına bilinçli, dikkatli, derinlikli ve özgün bir şekilde yer verdiğini göstermesi bakımından son derece önemlidir.

Son olarak, halk kültürü ve halk edebiyatının şairin üslubuna olan etkisinin daha iyi anlaşılabilmesi için, eserlerinde sıkça karşılaşılan halk kültürüyle ilgili yapıların birlikte kullanımına yönelik birkaç çarpıcı örneği aktarmak yerinde olacaktır. Bu doğrultuda, *Ağlasun Aşşafağı*'nda yer alan; “sev beni öldür beni/öldür beni sev beni/at beni çıyanlı kuyulara/tut elimden kurtar beni” (Korkmazgil, 1972, s.24) dizelerindeki halk edebiyatı söylemi ile halk edebiyatının şekil ve içerik kullanımı dikkat çekmektedir. Yine; “o da bir hevesmiş tez geldi

geçti/gönül bu sevdadan vaz geldi geçti/bir gül koklamadan yaz geldi geçti” (Korkmazgil, 1972, s.73); “..karpuz şişti geliştii/ağrıdağı”nı geçti/söyledim emrah emrah/ağladım kerem kerem/baktım ipi boynunda/güneşleri alnında/pir sultan dedem gider/gider ha gider” (Korkmazgil, 1972, s.214) dizeleri, Korkmazgil şiirindeki halk kültürü unsurlarının yoğun ve özgün kullanımına örnek olarak verilebilir. Burada, masalsi üslupla kurgulanmış ve bir tekerlemeyi hatırlatan bu dizelerde, *Emrah* ve *Pir Sultan* adıyla halk şiirine, *Kerem* adıyla da halk hikâyelerine gönderme yapılmaktadır.

Haziran’da Ölmek Zor’da yer alan “ben güzeli zeynepledim” şiirindeki şu dizelerde halk şiirinden hikâyelerine, önemli isimler yetiştirmesine rağmen fazla tanınmayan Anadolu köylerinden türkülere kadar pek çok halk kültürü unsurunu bir arada bulmak mümkündür:

“bir gün geçerseniz deliktaş’lardan/yağdonduran pınarından bir avuç için/soyubitmiş geyikleri sorun kuşlardan/ kuşlar belki kerem’lerdir belki türküler/belki sıcak düşleridir onaltı yaşın/birgün geçerseniz deliktaş’lardan/katar katar dağları/kimsesiz aluçları/ve mavikargalarıyla/koklayın toprağını ruhsatî baba’nın/‘gönlüm daraldı da çıktım dağlara’/içerim yanıyor/dışarım serin” (Korkmazgil, 2000, s.17). Yine; “ağlasun dedikleri bir yaşlı çınar/iki kerpiç/dağbaşında/bir tenha pınar” (Korkmazgil, 1972, s.185) ve; “ağlasun dedikleri bir sessiz ağıt/elden ele bir dilekçe bir öğüt/ha bir yeldir eser yüce dağlarda/ha bir güldür kokar ıssız bağlarda/bak ki bir derece bir garip gömüt/nerde kimi görseniz/onda biraz ağlasun/kimi nerde görseniz/orda biraz ağlasun/ağlasun erzurum’da/ağlasun edirne’de/ağlasun malatya’da burdur’da eskişehir’de/sivas’ta elazığ’da diyarbakır’da/ağlasun masallarda türkülerde ağıtlardadır/ağlasun herkeslerde/ağlasun heryerdedir” (Korkmazgil, 1972, s.231) ve; “kör olasin demiyorum/kör olmada gör beni” dizeleri, Korkmazgil’in halk kültürü unsurlarını kullanımı ile halk edebiyatının sade-dokunaklı anlam ve anlatım dünyasını şiirlerine yansıtmasına yönelik önemli örneklerdir.

Sonuç

Türk dili ve edebiyatı tarihinin çeşitli dönemlerinde şekillenmiş dil ve edebiyat malzemeleri incelenirken, Türkoloji çatısı altında çoğu zaman “farklı” olarak algılanmış, ancak, esasında benzer ve birbirine ihtiyacı olan disiplinlerin bilgi birikiminden yararlanmak daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını sağlayacak ve bu durum, Türkoloji araştırmalarından elde edilecek bilimsel yararı artıracaktır. Bu doğrultuda Türk halk biliminin özellikle son yıllarda, disiplinlerarası çalışmalarda bilgi birikimine başvurulabilecek temel alanlardan birisi olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Bu çerçevede Hasan Hüseyin Korkmazgil’in halk kültürü ve özellikle de halk edebiyatı unsurlarını şiirinde yoğun biçimde kullanmış olması ve bu unsurların şairin hayal ve imge kadrosunda önemli bir yer tutması, yeni dönem Türk edebiyatı

araştırmalarının olduğu kadar, Türk halk biliminin inceleme alanına giren bir konu olarak da dikkati çekmektedir.

Halk edebiyatının başlıca formları başta olmak üzere, çeşitli halk kültürü unsurlarını kendi sanat anlayışına göre birtakım değişikliklere uğratarak şiirinde sıkça kullanan Korkmazgil, bu unsurları yeni dönem Türk şiirine çarpıcı bir biçimde aktaran ve bu yönleriyle dikkati çeken bir şairdir. Korkmazgil'in halk edebiyatı, daha geniş anlamda halk kültürü unsurlarını kullanımını, *Ağlasun Aysafağı*'nın ikinci basımında, eserin tekrar gözden geçirilmesiyle alakalı olarak ifade ettiği; “yapıtın gövdesi ve dallarıyla değil, daha çok, yapraklarıyla ilgili düzenleme ve değişiklikler” söylemindeki algıyla ilişkilendirmek mümkündür. Bu anlamda Korkmazgil, Türk halk biliminin inceleme alanına giren, başta halk edebiyatı ve özellikle halk şiiri olmak üzere, halk kültürü unsurlarına yönelik pek çok yapıyı adeta “güncelleyerek” şiirinde kullanmış ve Türk halk şiirinin tarihini birikimini ve dokusunu, kendi özgün şiirine adapte etmiştir. Bu durumu, 20. yüzyılda yaşamış ve kendi üslubunu bulmuş bir şairin halk kültürünü ve bu kültüre ait edebi geleneği derinden kavraması, bu unsurlarından yoğun olarak etkilenmesi ve bir bakıma, Türk şiirinin kendisinden önce gelen temsilcilerini “yakından” takip etmesi şeklinde değerlendirmek isabetli olacaktır.

Korkmazgil'in Anadolu kültürünün hâkim olarak yaşanıp yaşatıldığı bir coğrafyada dünyaya gelmesi ve daha sonra da bu kültürü özümsemesini sağlayacak bir öz yaşam serüvenine sahip olması, Türk kültür tarihinin şahıslar ve olaylar çerçevesindeki pek çok sahasına karşı duyduğu ilgi ve okumalarını bu doğrultularda yönlendirmesi, onun şiirindeki halk kültürü ve özellikle halk edebiyatı kaynak kullanımının derinliğini sağlayan başlıca etkenler olmuştur. Korkmazgil'i 1950 sonrası Türk şiirinde çağdaşlarından farklı bir noktaya taşıyan bu yönü, daha sonra pek çok şair tarafından da taklit edilmeye çalışılmıştır. Ancak, halk kültürünü kavrama ve kullanma noktasındaki derinliği Korkmazgil'in bu alanda aşılmasını engellemiş ve taklitleri, onun şiirlerini güçlendirerek yaşatmayı sürdürmüştür.

Hasan Hüseyin Korkmazgil, Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin “politik” olarak oldukça “sıkıntılı” bir döneminde” “şairlik” yapmanın ve içinde doğup yetiştiği toprakların “aydınlık” geleceği için, özellikle “hak” ve “adalet” alanlarında gördüğü eksiklik ve çarpıklıklara yönelik “doğru bildiğini söyleme”nin yükümlülüğünü daima hissederek yaşayan ve sanatını bu yönde şekillendirip icra eden bir şairdir. Korkmazgil, aynı zamanda, Anadolu, Anadolu insanı, halk kültürü ve bunlardaki güzelliklerin kararlı bir arayıcısı ve ifşacısı olarak, sesini geçmişten günümüze ulaştırmayı başarmış bir şairdir. Toplumsal duyarlılığı sanatının merkezine alan ve 1950 sonrası Türk şiirinde özel bir yer edinen şiirini, son derece vakıf olduğu halk kültürünün unsurlarıyla yoğuran Hasan Hüseyin Korkmazgil'in adı, Türk şiirinde halk kültürü ve edebiyatı unsurlarının yetkinlikle kullanılmasına örnek teşkil eden bir şair olarak daima hatırlanacaktır.

Tablo 1: Hasan Hüseyin Korkmazgil'in Şiirlerinde Geçen Halk Kültürü Unsurlarının Eserlerine Göre Dağılımı

Halk Kültürü Unsuru	Kavel	Temmuz Bildirisi	Kızılırmak	Kızılküğü	Ağlasun Ayrıfağı	Oğlak	Acıyı Bal Eyledik	Keleşemin Karasında Bir Ak Güvercin	Koçero Vatan İiri	Haziranda Ölmek Zor	FilizKıran Fırtınası	Acılara Tutunmak	Işıklarla Oynamayın	Kandan Kıma Yakılmaz	Tohumlar Tuz İçinde	Toplam
Mit, Efsane, Destan ve Ögeleri	4	3	1	4	35	2	7	1	11	4	6	9	8	-	3	98
Masal ve Ögeleri	5	33	18	16	40	32	3	11	9	4	2	16	15	10	14	228
Türk Halk İiri	7	-	4	6	93	3	6	6	28	14	5	46	8	15	30	271
Türkü ve Ögeleri	36	15	18	32	89	31	25	24	57	30	31	32	30	29	40	519
Halk Dili, Halk Argosu, Atasözü-Deyimler ve Halk Mizahı	17	32	11	21	90	34	48	74	80	28	35	40	21	6	39	576
Türk Tarihine Yön Vermiş Olaylar, Şehirler ve Şahsiyetler	7	8	35	12	226	17	35	53	128	13	28	43	7	17	40	669
Diğer	21	25	32	53	195	53	39	93	91	24	27	90	29	18	94	884
Toplam	97	116	119	144	768	172	163	262	404	117	134	276	118	95	260	3245

Kaynakça

- Çobanoğlu, Ö. (2005). Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş. Ankara: Akçağ Yayınları (3. Baskı).
- Ekici, M. (2007). Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri. Ankara: Geleneksel Yayıncılık (2. Baskı).
- Korkmazgil, H. H. (1972). Ağlasun Aysafağı. Ankara: Bilgi Yayınevi (2. Basım).
- ..... (1994). Kızılkıuşu. Ankara: Bilgi Yayınevi (6. Basım).
- ..... (1995). Tohumlar Tuz İçinde. Ankara: Bilgi Yayınevi (2. Basım).
- ..... (1996a). Kızılırmak. Ankara: Bilgi Yayınevi (10. Basım).
- ..... (1996b). Kelepeçemin Karasında Bir Güvercin. Ankara: Bilgi Yayınevi (6. Basım).
- ..... (1998a). Koçero Vatan İiri. Ankara: Bilgi Yayınevi (5. Basım).
- ..... (1998b). Kandan Kına Yakılmaz. Ankara: Bilgi Yayınevi (6. Basım).
- ..... (1998c). Oğlak. Ankara: Bilgi Yayınevi (7. Basım).
- ..... (1999a). Acılara Tutunmak. Ankara: Bilgi Yayınevi (6. Basım).
- ..... (1999b). Temmuz Bildirisi. Ankara: Bilgi Yayınevi (7. Basım).
- ..... (2000). Haziranda Ölmek Zor. Ankara: Bilgi Yayınevi (7. Basım).
- ..... (2001a). Acıyı Bal Eyledik. Ankara: Bilgi Yayınevi (13. Basım).
- ..... (2001b). Filizkırın Fırtınası. Ankara: Bilgi Yayınevi (6. Basım).
- ..... (2003a). Işıklarla Oynamayın. Ankara: Bilgi Yayınevi (5. Basım).
- ..... (2003b). Kavel. Ankara: Bilgi Yayınevi (8. Basım), Ankara.
- Krohn, J.-K. K. (2004). Halk Bilimi Yöntemi. (Yayına Haz.: Fikret Türkmen, Çev.: Günsel İçöz). Ankara: TDK Yayınları.
- Oğuz, Ö. (2000). Türk Dünyası Halk Biliminde Yöntem Sorunları. Ankara: Akçağ Yayınları.
- .....-vd. (2011). Türk Halk Edebiyatı El Kitabı. Ankara: Grafiker Yayınları (8. Baskı).
- Örnek, S. V. (1977). Türk Halk Bilimi. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Türk, H. (2010). *Hasan Hüseyin Korkmazgil'in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, D. (1998). Türk Bitiği (Araştırma/İnceleme Yazıları). Ankara: Akçağ Yayınları.

